

2011-12-21
Dnr 43-2011:2170

Gävle kommun
Rektorn vid Hedesunda skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Hedesunda skola
i Gävle kommun

Tillsyn av Hedesunda skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gävle kommun under period, hösten 2011 – våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Hedesunda skola besöktes av Skolinspektionen den 12 oktober 2011.

Rektorn för Hedesunda skola är rektor även för Fridhemsskolan, Solängsskolan och Ytterharnäs skola. Ett ansvarsområde av denna storlek ställer höga krav på rektors ledarskap. Det krävs också fungerande rutiner för hur återkoppling och uppföljning av det som delegerats ska genomföras. Det pedagogiska ledarskapet i Hedesunda skola är till flera delar delegerat till biträdande rektor. För att kunna hålla sig informerad om vad som händer i skolan har rektorn varje vecka möte med de biträdande rektorerna inom området.

Tillsynen av Hedesunda skola visar att det finns områden att förbättra. Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. De åtgärdsprogram som utarbetas i skolan är inte tillräckligt tydliga i beskrivningarna av elevernas behov och hur dessa behov ska tillgodoses. De individuella utvecklingsplanerna är viktiga instrument för att följa varje elevs kunskapsutveckling och för att individualisera undervisningen. I Hedesunda skola beskriver de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte alltid vad eleven kan i förhållande till de nationella målen. Vidare ges inte skriftliga omdömen i varje enskilt ämne.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Hedesunda skola i Gävle kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den **21 mars 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Det finns inte för skolan en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att det för skolan och fritidshemmet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).
- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 9 § andra stycket och 12 § skollagen).

- Rektorn ser till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen)

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att det blir tydligt i vilka fall, och till vem, rektorn har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter (2 kap. 10 § andra stycket skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att personalen vid skolenheten har utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. (2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 21 mars 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Det nationella ämnesprovet i matematik för årskurs 3 har sju delprov. Andelen elever i Hedesunda skola som läsåret 2009/2010 nådde kravnivåerna var högre jämfört med genomsnittet för riket i sex av de sju delproven. När det gäller det nationella ämnesprovet i svenska för årskurs 3 var andelen elever som nådde kravnivåerna högre än genomsnittet för riket i sju av de åtta delproven.

Andelen elever som enligt skolans sammanställning nått målen i respektive ämne i årskurs 5 har under perioden 2008 – 2011 varierat mellan 69 procent och 100 procent. Under denna period har andelen elever som nått målen i årskurs 5 i de ämnen där det finns nationella ämnesprov, dvs. engelska, matematik och svenska, genomgående legat lägre jämfört med övriga ämnen. Vårterminen 2011 var andelen elever som nådde målen i respektive ämne 100 procent förutom i engelska, matematik och svenska

Andelen elever i årskurs 5 som läsåret 2009/2010 nådde kravnivåerna i de nationella ämnesproven i engelska var lägre jämfört med genomsnittet för riket i tre av de fyra delproven. I matematik var andelen elever som nådde kravnivåerna lägre än genomsnittet för riket i ett av de fyra delproven. I svenska var andelen elever som nådde kravnivåerna lägre än genomsnittet för riket i ett av de fem delproven. I skolan har man analyserat resultaten dessa prov och inom vissa ämnen har man vidtagit förbättringsåtgärder medan man inom andra

ämnen har haft svårt att se någon direkt förklaring till resultaten. Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst de nationella målen i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Lärarna i Hedesunda skola uppger att de kontinuerligt tar upp värdegrundsfrågor på lektionerna i form av värderingsövningar, trygghetsövningar och konflikthantering. I intervjuer och samtal med lärare samt med rektorn och biträdande rektorn, framkommer att det har varit dålig studiero i ett par klasser. Detta har skolan dock uppmärksammat och man har satt in åtgärder som lett till en förbättrad studiero.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Det finns inte för skolan en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering:

Av skollagen framgår att skolan ska ha en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

I samtal och intervjuer med rektorn, biträdande rektorn och lärare framkommer att skolan har rutiner för hur man ska agera vid kränkningar och att personalen också arbetar enligt dessa rutiner. Hedesunda skola har en plan mot kränkande behandling som av skolan benämns "Likabehandlingsplan för Hedesunda skola". Enligt de lärare som intervjuats och som Skolinspektionen pratat med genomför skolan varje läsår trygghetsvandringar tillsammans med eleverna både inomhus och utomhus. Dessa trygghetsvandringar finns dokumenterade i "Utvärdering av trygghetsarbete vid Hedesunda skola läsåret 2010/2011". I detta dokument anges några platser som eleverna uppfattar som otrygga och vad skolan avser göra för att dessa platser ska bli säkra. Denna information

samt en uppföljning av åtgärder från föregående års plan saknas dock i planen mot kränkande behandling.

Vidare saknas tydliga rutiner för hur rektorn ska bli informerad när en vuxen kränker en elev. Planen mot kränkande behandling visar inte på ett tydligt sätt att den gäller för både förskoleklass, grundskolan årskurs 1-6 samt fritidshem. Varje respektive verksamhet behöver synliggöras och åtgärder kopplas till respektive verksamhet.

Av utredningen framgår att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller kraven på en sådan plan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att om det efter en genomförd utredning visar sig att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven få detta. Om rektorn beslutar att det särskilda stödet ska ges i form av anpassad studiegång ska detta stöd så långt som det är möjligt vara likvärdig med den övriga utbildningen i den aktuella skolformen. Vidare framgår det av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för varje elev som behöver särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoseas och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt rektorn och biträdande rektorn får alla elever i Hedesunda skola särskilt stöd i den omfattning de har rätt till. De lärare som intervjuades och som Skolinspektionen talat med menar dock att eleverna inte erbjuds särskilt stöd i den omfattning som behövs. Av Skolverkets nationella uppföljningsstatistik framgår att andelen elever i årskurs 5, som nått kravnivån i de nationella ämnespro-

ven de senaste fem åren, har varierat mellan 69 procent och 100 procent. Vidare framgår av skolans egen sammanställning att andelen elever som nått målen i engelska, matematik och svenska vårterminen 2011 låg under 100 procent.

I vissa av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av behöver kopplingen till de nationella målen, elevens behov och åtgärder för att tillgodose dessa behov förtydligas och konkretiseras. I några av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av finns ingen konkret beskrivning av elevens behov. En del åtgärdsprogram saknar även en beskrivning av hur uppföljningen av åtgärdsprogrammet ska ske.

Av de dokument som Skolinspektionen tagit del av framgår att rektorn under våren 2011 i elevvårdskonferensen beslutat om anpassad studiegång för en elev. Av beslutet framgår emellertid inte vilka ämnen och i vilken omfattning dessa ingår i den anpassade studiegången. Beslut som rektorn fattar om anpassad studiegång behöver även i fortsättningen innehålla en beskrivning av vilka ämnen som omfattas av den anpassade studiegången samt i vilken omfattning dessa ingår i den anpassade studiegången.

Av skolförordningen framgår att skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av detta.

I intervjuer och samtal med lärare och rektorn samt biträdande rektorn framkommer att det i skolan finns elever som behöver studiehundling på tyska. Trots det dokumenterade behovet får eleverna inte studiehundledning på modersmålet.

Av utredningen framgår att det finns brister på det sätt eleverna ges särskilt stöd. Det finns även innehållsmässiga brister i skolans åtgärdsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, 3 kap. 9 § och 12 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren, i en individuell utvecklingsplan, ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I de individuella utvecklingsplanerna ska det också framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Enligt rektorn och lärarna utarbetas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever i Hedesunda skola. Av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår att lärarna i Hedesunda skola ger ett gemensamt omdöme, ett så kallat blockomdöme, för de naturorienterande ämnena respektive samhällsorienterande ämnena. För årskurs 1-3 finns i läroplanen ett gemensamt centralt innehåll för de samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnena. Från årskurs 4-6 finns emellertid centralt innehåll för varje enskilt ämne inom respektive ämnesblock. Detta innebär att rektorn måste se till att skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling, från och med årskurs 4, ges för varje ämne.

I vissa skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av är kopplingen till kunskapskraven inte tydlig. I ämnet teknik anges bara att eleven kan tillverka något efter en ritning eller konstruktion.

I en del individuella utvecklingsplaner framgår det inte tydligt vilka insatser skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Mot bakgrund av ovanstående förelägger Skolinspektionen Gävle kommun att vidta åtgärder så att eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande informeras om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling på det sätt som författningarna föreskriver.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning:**

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Enligt skollagen får rektorn uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare att besluta i vissa frågor. Enligt samma lag ska det dock vara tydligt i vilka fall, och till vem, rektorn har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter.

Enligt delegationsordningen som gäller för skolan har rektorn vidaredelegerat rätten att besluta om åtgärdsprogram respektive rätten att besluta om att inte utarbeta åtgärdsprogram, till biträdande rektorn. Vidare får enligt delegationsordningen lärare besluta om "åtgärdsprogram, mindre ingripande insatser". Lärare får också besluta om att "ej utarbeta åtgärdsprogram, mindre ingripande insatser". Att delegera till gruppen lärare blir otydligt eftersom det av delegationsordningen inte framgår vilken lärare som ska fatta beslutet. Det finns också en otydlighet i vilka insatser som kan anses vara "mindre ingripande" och därför blir det också otydligt vem som ska besluta om åtgärdsprogrammen, biträdande rektorn eller lärare. Även rätten att besluta om ledighet för elev upp till tre dagar samt "rättelse av betyg" har rektorn delegerat till "lärare". Även denna delegation blir otydlig eftersom det av delegationsordningen inte framgår till vilken anställd rätten att besluta har delegerats till.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans inre organisation och ledningsstruktur. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolinspektionen förelägger därför Gävle kommun att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 10 § andra stycket skollagen

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Enligt lagen om införande av skollagen ska 1985 års skollag tillämpas gällande lärare som enligt den nya skollagen saknar utbildning för att undervisa i skolan och som har anställts före den 1 juli 2011. Enligt 1985 års skollag ska huvudmannen använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Alla lärare i Hedesunda skola är anställda före den 1 juli 2011 och har lärarexamen. I skolan tillämpas ett klasslärarsystem vilket innebär att samma lärare undervisar klassen i flertalet ämnen. Klasslärarsystemet medför att lärarna undervisar i ämnen som de inte har utbildning för, i exempelvis bild, hem- och konsumentkunskap och naturorienterande ämnen.

Utredningen visar att det finns brister i personalens utbildning i Hedesunda skola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen

Anmärkning:

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen

Motivering:

Enligt skollagen ska kvalitetsarbetet genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

I intervjuer och samtal med lärarna, rektorn och biträdande rektorn framkommer att det är skolledningen som initierat kvalitetsarbetet men att lärarna har varit delaktiga genom att de i olika grupperingar följt upp resultaten och diskuterat fram förbättringsåtgärder. Däremot har skolan inte involverat elever och vårdnadshavare i det systematiska kvalitetsarbetet.

Mot bakgrund av att skolans systematiska arbete i övrigt uppfyller kraven bedöms bristen som en mindre allvarlig överträdelse. Gävle kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning:

4 kap. 4 § andra stycket skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Hedesunda skola

Rektorn i Hedesunda tillträdde sin tjänst i juli 2011 och är förutom rektor i Hedesunda skola även rektor för Fridhemsskolan, Solängsskolan samt Ytterharnäs skola. Förutom rektorn finns i skolan även en biträdande rektor. Hedesunda skola ligger cirka fem mil söder om Gävle. Skolan är organiserad i ett klassläraresystem med åldershomogena klasser och omfattar förskoleklass och årskurs 1 till och med årskurs 6. Totalt finns i skolan cirka 170 elever och cirka 20 lärare.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Lennart Andersson
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).